

Н. В. Нечаєва-Юрійчук

Політична журналістика

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Факультет історії політології та міжнародних відносин
Кафедра політології та державного управління

Н.В. Нечаєва-Юрійчук

ПОЛІТИЧНА ЖУРНАЛІСТИКА

Методичні рекомендації

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 32:070.431](072)
Н 590

Затверджено на засіданнях кафедри політології та державного управління
(протокол № 11 від 25 квітня 2025 р.) та
Методичної ради факультету історії, політології та міжнародних відносин
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 2/25 від 25 квітня 2025 р.)

Рецензенти:

Круглашов А.М. – доктор політичних наук, професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Ротар Н.Ю. – доктор політичних наук, професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Нечасва-Юрійчук Н. В.

Н 590 Політична журналістика : метод. рекомендації / Н.В. Нечасва-Юрійчук. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 80 с.

Методичні рекомендації розроблені на основі програми курсу «Політична журналістика» для студентів спеціальності С2 Політологія галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація денної форми навчання факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

УДК 32:070.431](072)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2025
© Нечасва-Юрійчук Н.В., 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	11
ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ	14
ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	27
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	50
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА	54
КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	58
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНШІ ДЖЕРЕЛА	64

ВСТУП

У сучасному турбулентному світі медіа відіграють важливу, а подекуди й ключову роль у життєдіяльності суспільства, у тому числі і у процесах прийняття та реалізації політичних рішень. Динаміка суспільно-політичних процесів засвідчує: медіа – це не лише і не стільки про інформування, скільки про формування світогляду та системи цінностей як окремого індивіда, так і суспільства в цілому.

Колапс Радянського Союзу став точкою відліку для відновлення та розбудови незалежності новими державами, що постали на його руїнах. Україна розпочала свій шлях до об'єднаної Європи, долаючи шалений спротив Москви, яка різноманітними засобами намагалася зберегти нашу державу у своїй сфері впливу. Серед них одними із найбільш потужних засобів впливу стали інформаційні. Аналіз особливостей відносин України і Росії у період від 1991 до 2014 року дозволяє стверджувати: кремль здійснював інформаційну війну проти нашої держави від самого моменту розпаду СРСР.

Наступність радянської інформаційної політики щодо України, мультиплікація політичних та історичних стереотипів щодо нашої держави поруч із системними намаганнями дискредитувати геополітичну суб'єктність України вилилися у 2014 році у гібридну війну Росії проти України. В цих умовах розуміння сутності інформаційної та гібридної війн, важливість навичок роботи з інформацією, включно з її критичним осмисленням, є необхідними у формуванні компетенцій сучасного фахівця-політолога.

Інформаційна війна – це насамперед «вплив на населення іншої країни у мирний або військовий час шляхом розповсюдження певної інформації з метою досягнення політичної, економічної або військової переваги та захист громадян власної країни від такого впливу»¹. Гібридна війна – це війна нового покоління, де інформаційний вплив підкріплений й забезпечений військовим. Відповідно, незаконна анексія Автономної Республіки Крим, що

¹ Інформаційна війна. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-12460>

відбулася у березні 2014 року, є початком сучасної гібридної війни Росії проти України. Там була проведена не одна цілеспрямована інформаційна кампанія, а у 2014 році уже присутність російських військовослужбовців стала гарантією «правильного» голосування жителів півострова на псевдореферендумі.

Від 2014 до 2022 рр. Україна перебувала у стані гібридної війни з Росією, що значною мірою проходила на інформаційному фронті. У лютому 2022 року розпочалося широкомасштабне вторгнення російських військ на територію нашої держави. Росія використовує усі можливі інструменти, у т.ч., інформаційні, для знищення нашої державності. Журналістика сьогодні – це потужна зброя у боротьбі за нашу незалежність. Розуміння суспільно-інформаційних процесів, вміння верифікувати інформацію, самостійно готувати публіцистичні чи аналітичні матеріали є важливими у фаховій підготовці політолога.

Дана навчальна дисципліна розглядає основи та сучасні тенденції політичної журналістики, акцентуючи увагу на ролі медіа в політичному процесі, етиці професії, а також на тих викликах, які постають перед журналістами у сучасному інформаційному просторі. В процесі засвоєння матеріалів курсу та виконання його завдань студенти дізнаються про історію розвитку політичної журналістики, основні її жанри та форми, методи роботи з джерелами інформації, а також про особливості взаємодії з політиками та представниками влади.

Упродовж вивчення курсу студенти отримають практичні навички у сфері аналізу новин, створення власних репортажів та інших матеріалів, проведення інтерв'ю та роботи в цифрових медіа. Окрім того, особлива увага приділяється вивченню технік виявлення маніпуляцій та пропаганди в засобах масової комунікації, а також методам захисту інформації та безпеки журналіста.

У пропонованих методичних рекомендаціях здобувач вищої освіти знайде тематичний план курсу, тематику лекційних занять, тематику та завдання до семінарських та практичних занять, основні вимоги до роботи, критерії оцінювання та перелік рекомендованої літератури.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Мета навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Політична журналістика» зорієнтована на формування у студентів глибоких теоретичних знань та практичних навичок у сфері політичної журналістики, розумінні її ролі та значущості в сучасному соціумі, а також здатності критично аналізувати медійний контент, виявляти маніпуляції та пропаганду, ефективно працювати з джерелами інформації та створювати високоякісні журналістські матеріали на політичну тематику.

Практична спрямованість курсу зумовлює в процесі викладання використання інноваційних методів навчання (бінарне навчання, проблемний метод, ділові ігри, інтерактивні методики).

2. Результати навчання:

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути таких **компетенцій**:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність працювати в команді;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань;
- навички використання ІКТ;
- спроможність професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультативні функції на регіональному, національному та міжнародному ринку праці.

Знати:

- специфіку журналістики як сфери професійної діяльності;
- місце та специфіку політичної комунікації;
- підходи до розуміння категорії «інформації», зумовленість і види інформаційних революцій;
- поняття та нормативні (в т.ч. міжнародно-правові) основи регулювання свободи інформації;

- поняття та функції мас-медіа, а також основні концепції преси;
- поняття та значення політичної публіцистики;
- особливості друкованих, аудіовізуальних та електронних мас-медіа; процес становлення та розвитку різних типів ЗМІ;
- поняття та функції громадської думки; поняття, ознаки, форми та типи політичної пропаганди;
- поняття, форми та методи політичного маніпулювання; віртуалізацію як феномен сучасного суспільства;
- сутність та значення інформаційно-політичного протистояння в політиці; визначення, суть, форми і методи політичної цензури;
- поняття інформаційного простору та інформаційної безпеки;
- поняття «журналістська етика» та основні документи, що визначають її зміст.

Вміти:

- розрізняти різні типи ЗМІ та види інформаційно-аналітичних матеріалів;
- визначати різні типи комунікації та використовувати їх;
- застосовувати вимоги до інформаційно-аналітичної роботи;
- користуватись національними законодавчими інструментами доступу до інформації (на основі ЗУ «Про доступ до публічної інформації»);
- організовувати роботу залежно від умов функціонування того чи іншого виду медіа;
- аналізувати вплив медіа на аудиторію;
- виявляти та реагувати на пропагандистські повідомлення;
- виявляти маніпулятивну складову інформування в ЗМІ та захиститися від маніпулятивного впливу медіа;
- коригувати свою професійну діяльність у суспільно-політичних організаціях, враховуючи вимоги процесу медіатизації політики;

- аналізувати зміст масової комунікації з т.з. інформаційно-політичного протиборства;
- аналізувати діяльність органів державної влади щодо забезпечення свободи слова;
- застосовувати національне інформаційне законодавство України;
- використовувати етичні та професійні стандарти журналістики у професійній діяльності політолога-аналітика.

Набути соціальних навичок (soft-skills):

- роботи з інформацією та командної роботи, реалізації своїх прав та обов'язків як членів суспільства і громадян, майбутніх фахівців політологів.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
- СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

— СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

— СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівнях; професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультатійні функції на національному та міжнародному ринках праці.

— СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

Результати навчання

— РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

— РН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.

— РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

— РН04. Володіти навичками професійної комунікації (з органами влади та місцевого самоврядування, політичними партіями та громадськими організаціями, ЗМІ).

— РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

— РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

— РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

— РН12 Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

— РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівнях.

— РН14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

— РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПОЛІТИЧНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Тема 1. Вступ до політичної журналістики.

Предмет і завдання курсу. Місце засобів масової інформації у життєдіяльності сучасного суспільства. Поняття журналістики. Журналістика як сфера професійної діяльності. Специфіка політичної журналістики. Література та інші джерела до курсу.

Тема 2. Історія політичної журналістики.

Поняття «політичної журналістики». Розвиток ЗМІ у країнах Західної Європи у XVII-XX ст. Особливості становлення журналістики в Україні у XX ст. Сучасна політична журналістика: основні професійні виклики та перспективи розвитку.

Тема 3. Жанри політичної журналістики.

Поняття та значення політичної публіцистики. Загальні вимоги до друкованого тексту. Жанри політичної публіцистики.

Аналітичні жанри. Принципи та правила роботи над журналістським матеріалом.

Тема 4. Етика політичного журналіста.

Загальні поняття журналістської етики. Етичний кодекс журналіста. Роль журналіста у суспільно-політичному житті. Проблема відповідальності медіа перед суспільством і законом.

Тема 5. Робота з джерелами інформації.

Поняття та визначення інформації. Значення інформації в житті суспільства. Види інформації. Відкрита і закрита інформація. Методи збирання інформації журналістами. Оприлюднення інформації у медіа.

Тема 6. Політична пропаганда та маніпуляція.

Поняття політичної пропаганди та маніпуляції.

Ознаки політичної пропаганди. Типи пропаганди. Схема проведення пропагандистської кампанії. Пропагандистські методи та технології. Маніпулятивний потенціал сучасних медіа. Суспільно-політичні загрози та засоби захисту й протидії маніпулюванню у медіа.

Тема 7. Інтерв'ю в політичній журналістиці.

Особливості підготовки та проведення інтерв'ю для друкованих, аудіо- та візуальних медіа. Практичні навички роботи інтерв'юера.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕДІА ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Тема 8. Цифрова трансформація медіа.

Цифрова трансформація: сутність та підходи до розуміння. Особливості розвитку медіа в умовах глобальної діджиталізації. Українські медіа в умовах глобальної діджиталізації. Перспективи цифрової трансформації українського медіаринку.

Тема 9. Соціальні мережі як джерело новин.

Соціальні медіа: суть та підходи до розуміння. Класифікація соціальних медіа. Facebook. Twitter. Instagram. TikTok та інші. Категорії дописувачів у соціальних медіа. Роль соціальних мереж у формуванні громадської думки.

Тема 10. «Медіатизація» сучасного політичного процесу.

Віртуалізація як феномен сучасного суспільства. Поняття «медіатизації» політики. Процес театралізації політичного процесу. Можливості та наслідки використання аудіовізуальних ЗМІ під час конфліктів та війни.

Тема 11. Політичний блогінг.

Блогінг як засіб політичної комунікації. Етичний кодекс блогера. Проблеми формування україномовної блогосфери. Перспективи політичного блогінгу в умовах російсько-української війни.

Тема 12. Подкасти в політичній журналістиці.

Подкаст: суть та історія появи. Тематичний діапазон та різновиди подкастів. Тенденції розвитку подкастів у сучасному медіапросторі. Український подкастинг: виклики та перспективи.

Тема 13. Журналістика даних.

Суть журналістики даних. Особливості роботи журналістики даних на прикладі BBC. Використання та поширення даних. Інструменти візуалізації даних.

Тема 14. Безпека політичного журналіста.

Правові основи і гарантії забезпечення професійної діяльності журналістів. Правовий статус журналіста в Україні.

Злочини проти журналістів: загальна характеристика. Види кримінальних правопорушень проти журналістів в Україні (за ККУ).

Тема 15. Майбутнє політичної журналістики.

Медіа в умовах політичної турбулентності. Мобільний журналізм. Громадянська журналістика. Журналіст в умовах війни. Діджиталізація: виклик чи можливість для медіа?

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Тема: Вступ до політичної журналістики (2 год.)

1. Предмет і завдання курсу.
2. Місце засобів масової інформації у житті сучасного суспільства.
3. Поняття журналістики.
4. Журналістика як сфера професійної діяльності.
5. Специфіка політичної журналістики.
6. Література до курсу.

Література:

Іванова О., Мойсєєва О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. URL: http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Мой Д., Ордольфф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика, том 62 / За загал. ред. В. Ф. Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Televiziynna_jurnalistyka_2019.pdf

Український медіаландшафт 2022-2024. Зміни в медіа під час повномасштабного вторгнення : аналітичний звіт / Штурхецький С., Погорелов О., Чернявський С. Томіленко С., Мороз В, Бідочко Л. К.: Центр вільної преси, 2024. 104 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Ukrainian_Media_Landscape_2022-2024_UA.pdf

Фолькер Вольфф. Журналістика газет і журналів / Видання 2-е, перероблене / Пер. з нім. В. Климченко. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/folk.pdf>

Тема: Історія політичної журналістики (2 год.)

1. Поняття «політичної журналістики».
2. Розвиток ЗМІ у країнах Західної Європи у XVII-XX ст.
3. Особливості становлення журналістики в Україні у XX ст.
4. Сучасна політична журналістика: виклики та перспективи розвитку.

Література:

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Мой Д., Ордольфф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика, том 62 / За загал. ред. В. Ф. Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Televisiyna_jurnalistyka_2019.pdf

Овсієнко Л.М. Історія журналістики. Навчальний посібник. URL: <https://surl.li/tzyxuh>

Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). К., 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Фолькер Вольфф. Журналістика газет і журналів / Видання 2-е, перероблене / Пер. з нім. В. Климченко. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/folk.pdf>

Тема: Жанри політичної журналістики (2 год.)

1. Поняття та значення політичної публіцистики
2. Загальні вимоги до друкованого тексту.
3. Жанри політичної публіцистики.
4. Аналітичні жанри.
5. Принципи та правила роботи над журналістським матеріалом.

Література:

Дрешпак В.М. Жанрологія журналістських творів. Навчальний посібник. Дніпро, 2021. 186 с. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4319/1/22-03-21%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%20%D0%9D%D0%9F%20%D0%94%D0%A0%D0%95%D0%A8%D0%9F%D0%90%D0%9A.pdf

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Супрун Л.В. Основні стандарти подачі інформації журналістом. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2401>

Фолькер Вольфф. Журналістика газет і журналів / Видання 2-е, перероблене / Пер. з нім. В. Климченко. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/folk.pdf>

Як створити журналістський текст? URL: <https://www.goethe.de/prj/lek/uk/dos/yak.html>

Тема: Етика політичного журналіста (2 год.)

1. Загальні поняття журналістської етики
2. Етичний кодекс журналіста
3. Роль журналіста у суспільно-політичному житті.
4. Проблема відповідальності медіа перед суспільством.

Література:

Дворянин П. Розуміння стандарту: пошуки нових правил у журналістиці війни. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2024. Випуск 54-55. С.43-57. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/12146/12503>

Кодекс етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Маруховський О.О. Етичні аспекти політичної журналістики як професійної діяльності. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4408/1/3.pdf>

Посібник з журналістської етики / [Куликов А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куш Л.]. К.: Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с. URL: <https://cje.org.ua/wp-content/uploads/Posibnyk-full.pdf>

Тема: Робота з джерелами інформації (2 год.)

1. Поняття та визначення інформації
2. Значення інформації в житті суспільства.
3. Види інформації. Відкрита і закрита інформація.
4. Методи збирання інформації журналістами.
5. Оприлюднення інформації у ЗМІ.

Література:

Йоганнес Людвіг. Інвестигативний пошук / Видання 3-є, перероблене / За загал. ред. В. Ф. Іванова, Пер. з нім. А. Баканов, В. Климченко. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/lud.pdf>

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Методи збору інформації. Люди як джерело інформації. URL: <https://video.detector.media/lessons/metody-zboru-informaii-lyudy-yak-dzherele-informacii-i24>

Методи збору інформації. Пошук і аналіз документів. URL: <https://video.detector.media/lessons/urok-6-zhurnalistiski-rozsliduvannya-osnovy-i20>

Фолькер Вольфф. Журналістика газет і журналів / Видання 2-є, перероблене / Пер. з нім. В. Климченко. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/folk.pdf>

Як створити журналістський текст? URL: <https://www.goethe.de/prj/lek/uk/dos/yak.html>

Тема: Політична пропаганда та маніпуляція (4 год.)

1. Поняття політичної пропаганди та маніпуляції.
2. Ознаки політичної пропаганди.
3. Типи пропаганди.
4. Схема проведення пропагандистської кампанії.
5. Пропагандистські методи та технології
6. Маніпулятивний потенціал сучасних ЗМІ.
7. Суспільна небезпека та способи захисту від маніпулювання у ЗМІ.

Література:

Бакланова Н., Михайліченко А. Політична пропаганда як один із найефективніших засобів формування громадської думки. URL: http://politicus.od.ua/1_2023/1.pdf

Вальорська М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб. / Агнешка М. Вальорська ; пер. з нім. В. Олійника. К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/DEEPFAKES_FNF_AUP_2020.pdf

Тютюнник Л. Пропаганда як засіб маніпуляції в умовах війни. Вісник Національного університету оборони України. 2023. №6 (76). С.184–192. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/288547>

Шевчук О.В. Політична маніпуляція: поняття, концепції, механізм реалізації. Актуальні проблеми політики. 2021. Вип.68. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/68_2021/15.pdf

Як можна протидіяти «фейковим новинам»? : Аналіз. – Київ: Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, 2019. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/YAK_prottydiaty_fake_news_2019.pdf

Тема: Соціальні мережі як джерело новин (4 год.)

1. Соціальні медіа: суть та підходи до розуміння
2. Класифікація соціальних медіа
3. Facebook
4. Twitter
5. Instagram
6. TikTok
7. Категорії дописувачів у соціальних медіа.
8. Роль соціальних мереж у формуванні

громадської думки.

Література:

Використання соціальних мереж. Посібник з питань використання соціальних мереж, розроблений Департаментом преси і публічної інформації Консультативної місії ЄС в Україні. 2020. URL: <https://www.euam-ukraine.eu/wp-content/uploads/2020/09/Working-with-Social-Media-Compendium-UKRAINIAN-AUGUST-2020-FOR-PUBLICATION.pdf>

Гарматій О., Онуфрів С. Соціальні мережі як джерело інформації у роботі журналіста. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”: журналістика. 2021. № 2 (2). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/may/23700/9.pdf>

Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі. Навчальний посібник / Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/nebezpeka-v-cifrovomu-sviti-navchal/>

Прімбс Штефан. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co / За загал. ред. В. Ф. Іванова, Пер. з нім. В. Климченко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 198 с.

**Тема: «Медіатизація» сучасного політичного процесу
(2 год.)**

1. Віртуалізація як феномен сучасного суспільства.
2. Поняття «медіатизації» політики.
3. Процес театралізації політичного процесу.
4. Можливості та наслідки використання аудіовізуальних ЗМІ під час війни.

Література:

Горбенко Н. Медіатизація та вплив ЗМІ на політичний порядок денний. Актуальні проблеми політики. 2021. Випуск 67. URL:

<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/95bab569-fb02-491c-a769-8cda0309d191/content>

Громадська Н.А., Соколова Ю.В. Політична журналістика як засіб формування громадської думки в сучасній Україні. URL: <https://politics.chdu.edu.ua/article/view/200312>

Квітка К. Медіатизація сучасного політичного життя. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kvitka_mediatyzatsia.pdf

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Ясінська М. Польський досвід: театралізація політики та політизація театру. LB.ua. 24 вересня 2024. URL: https://lb.ua/culture/2024/09/24/636246_polskiy_dosvid_teatralizatsiya.html

Тема: Політичний блогінг (2 год.)

1. Блогінг як засіб політичної комунікації
2. Етичний кодекс блогера
3. Проблеми формування україномовної блогосфери.
4. Перспективи політичного блогінгу в умовах російсько-української війни.

Література:

Бабій І. Українська блогосфера як відображення соціокультурних процесів. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7518/1/2020_Babii_I-Ukrainska_blohosfera_yak_vidobrazhennia_16-19.pdf

Бахметєв А. Блогінг як сучасний засіб політичної комунікації. Політікус. 2024. Випуск 6. URL: http://politicus.od.ua/4_2024/5.pdf

Гнатишин С. Блогологія: теорія і практика. Медична освіта. 2022. №2. С.88-95.

Дрогозюк К.Б. Проблематика правового регулювання діяльності блогів в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. №2. URL: http://lsej.org.ua/2_2024/62.pdf

Дяченко О. Формування україномовної блогосфери в контексті політичної комунікації в мережі Інтернет. Політікус. 2020. Випуск 4. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10646/1/Dyachenko.pdf>

Прохоренко А. Ресурси впливу політичного від облогу на стан політичної культури. Актуальні проблеми політики. 2022. Вип.69. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/69_2022/13.pdf

Тема: Подкасти в політичній журналістиці (2 год.)

1. Подкаст: суть та історія появи
2. Тематичний діапазон та різновиди подкастів.
3. Тенденції розвитку подкастів у сучасному медіапросторі.
4. Український подкастинг: виклики та перспективи

Література:

Гаврилюк І. Подкасти в системі українських інтернет-медіа. Образ. 2022. Випуск 1(38). URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/88003/1/Havryliuk_Obraz_1_2022.pdf

Кирилова О. Подкастинг як перспективний напрям медіа діяльності. URL: <https://fszmk.dnu.dp.ua/uploads/files/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F/2022/%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%202.pdf>

Мудра І., Майхровська Ю. Види та жанри аудіоподкастів від ЗМІ. Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: журналістика. 2023. №1(5). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/feb/29879/8.pdf>

Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Сташен Б. ; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2021. 260 с. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/%21Mobiler%20Journalismus_1-10.pdf

Тема: Журналістика даних (2 год.)

1. Суть журналістики даних
2. Особливості роботи журналістики даних на прикладі BBC
3. Використання та поширення даних
4. Інструменти візуалізації даних

Література:

Відкритий посібник з відкритих даних для громадських організацій, журналістів, і не тільки... URL: <https://socialdata.org.ua/manual/>

Кожухар О. Обробка персональних даних в Україні: правові аспекти. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitics/226318_obrobka-personalnikh-danikh-v-ukran-pravov-aspekti

Shekeriak-Kushka Yana. Ethical and Security Aspects of Data Analytics in Journalism: the Context of the Russian-Ukrainian War. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/13279>

The Data Journalism Handbook / edited by Liliana Bounegru, Lucy Chambers and Jonathan Gray. URL: <https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/datajournalismcom/handbooks/The-Data-Journalism-Handbook-1.pdf>

Тема: Безпека політичного журналіста (2 год.)

1. Правові основи і гарантії забезпечення професійної діяльності журналістів
2. Правовий статус журналіста в Україні
3. Кримінальні правопорушення проти журналістів: загальна характеристика.
4. Види кримінальних правопорушень проти журналістів в Україні (за ККУ).

Література:

Журналісти в розпал повномасштабної війни – репортаж про Україну. URL:

https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000389770_ukr

Збірник документів Ради Європи Безпека журналістів. URL: <https://rm.coe.int/16806b5970>

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Марків М. Правові основи розвитку і захисту прав іноземних та українських журналістів в Україні під час російської агресії. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2024. Випуск 54-55. С.75-85. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/12149>

Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. Reporters Without Borders. International Secretariat, 2022. 151 p. URL: <https://safety.rsf.org/wp-content/uploads/2022/06/RSF-UKR.pdf>

Тема: Майбутнє політичної журналістики (2 год.)

1. Медіа в умовах політичної турбулентності
2. Мобільний журналізм
3. Громадянська журналістика
4. Журналіст в умовах війни.
5. Діджиталізація інформаційного простору: виклик чи можливість для медіа?

Література:

Андрусечко П., Коваленко А. Від Революції Гідності до повномасштабної війни: як журналісти набували досвіду в реальних умовах: практичний посібник/ за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2024. 56 с. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Military-journalist-handbook_e-publishing.pdf

Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку. ЗБІРНИК матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції у рамках міжнародного проекту Європейського Союзу ERASMUS+KA2 «Journalism Education for Democracy in Ukraine: Developing Standards, Integrity and Professionalism» (DESTIN) («Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм»). Львів, 2022. 312 с.

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Саймон Ф. 5 речей про майбутнє журналістики, які потрібно знати. URL: <https://ua.ejo-online.eu/4418/etyka-ta-yakist/5-trends-in-journalism>

Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Сташен Б. ; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2021. 260 с. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/%21Mobiler%20Journalismus_1-10.pdf

ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема: Вступ до політичної журналістики (2 год.)

1. Предмет і завдання курсу.
2. Місце засобів масової інформації у житті сучасного суспільства.
3. Поняття журналістики.
4. Специфіка політичної журналістики.

Література:

Іванова О., Мойсеева О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. URL: http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Український медіаландшафт 2022-2024. Зміни в медіа під час повномасштабного вторгнення : аналітичний звіт / Штурхецький. С., Погорелов О., Чернявський С. Томіленко С., Мороз В, Бідочко Л. К.: Центр вільної преси, 2024. 104 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Ukrainian_Media_Landscape_2022-2024_UA.pdf

Російсько-українська війна продемонструвала усьому світові: інформація й медіа відіграють одну із ключових ролей у сучасному суспільно-політичному житті. Саме медіа виступають, з одного боку, творцями різноманітного інформаційного контенту, так і його поширювачами. Вони претендують на роль джерел інформації й одночасно відіграють роль інструментів впливу на громадську свідомість й громадянську активність.

Курс «Політична журналістика» спрямований на формування у слухачів глибоких теоретичних знань та практичних навичок у сфері політичної журналістики. Під час вивчення даного курсу студенти навчатимуться критично аналізувати медійний контент, створювати власні медійні матеріали (від репортажу до інтерв'ю та подкасту), виявляти політичні маніпуляції та пропаганду, а також ефективно працювати з різноманітними джерелами інформації.

Основними завданнями даного курсу є:

- 1) Ознайомити студентів з особливостями роботи сучасних медіа: від преси до соціальних мереж);
- 2) Розглянути функцію та структуру медіа, різноманітні аспекти їхньої участі у політичному житті;
- 3) Познайти студентів з жанрами журналістської творчості та різними видами журналістської діяльності;
- 4) Розкрити основні етапи формування сучасного світу медіа;
- 5) Навчити працювати з інформацією;
- 6) Розвинути критичне мислення та аналітичні компетентності у роботі з інформацією та оцінці політичної ситуації.

Термін «журналістика» походить від латинського слова *diurnal*, що означає щоденний. Журналістика – одне із найважливіших соціальних явищ сучасності. Це – вид масово-інформаційної діяльності, який забезпечує взаємодію між особистістю – групою людей – суспільство в цілому.

Умовно можемо представити термін «журналістика» у двох вимірах. Перший – різновид громадсько-політичної та літературно-публіцистичної діяльності. Другий – періодичні видання в цілому або медіа.

Основою роботи журналіста є робота з інформацією. Що ж таке інформація для журналістики? Насамперед, це – новина. Те, про що раніше не було відомо в усіх сферах життя: від

суспільного до спорту й природи. По друге, це оригінальність. За умови постійного повторення відомого, аудиторія втрачає інтерес до інформації та її джерела – конкретного медіа. Саме суспільна значимість робить інформацію цікавою для значної частини аудиторії. По третє, корисність. У пошуку сенсаційних новин журналісти часто забувають про це. Маємо хрестоматійний приклад: собака вкусила людину. Подія неординарна, однак не сенсаційна. Якщо б людина вкусила собаку, то ця подія б викликала величезний інтерес з боку медіа як сенсація. Однак парадокс полягає в тому, що у даному випадку мова йде про клінічний випадок, цікавий психіатрам, однак навряд чи корисний для суспільства. Тому пам'ятаємо, що корисність – одна із важливих особливостей будь-якого журналістського матеріалу.

Отож, саме навколишня дійсність є предметом журналістської діяльності. Журналіст виступає суб'єктом, а масова аудиторія – об'єктом, на який спрямована його / її діяльність. Впливає ж на аудиторію продукт журналістської діяльності – замітки, репортажі, раді-, телевізійні програми, подкасти тощо, які поширюються за допомогою різноманітних каналів інформації – преси, телебачення, радіо, інтернету.

Тема: Історія політичної журналістики (2 год.)

1. Поняття «політичної журналістики».
2. Розвиток ЗМІ у країнах Західної Європи у XVII-XX ст.
3. Розвиток ЗМІ у США.
3. Особливості становлення журналістики в Україні наприкінці XIX - XX ст.
4. Сучасна українська політична журналістика: виклики та перспективи розвитку.

Література:

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Овсієнко Л.М. Історія журналістики. Навчальний посібник. URL: <https://surl.li/tszyxu>

Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). К., 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

ІНДЗ:

1. *Оберіть один із видів медіа і підготуйте презентацію про його становлення й розвиток та перспективи у 21 сторіччі.*
2. *Напишіть есе на тему «Який шлях отримання інформації найкращий?», у якому аргументуйте свою позицію.*

Сучасний світ складно уявити собі без медіа та медіа контенту, завдяки якому ми дізнаємося про актуальні суспільно-політичні новини. Політична журналістика, за визначенням української дослідниці Д.Дуцик, – це професійна діяльність зі збирання обробки та поширення актуальної політичної інформації через пресу, радіо, телебачення, інтернет. В цілому у науковому дискурсі виокремлюємо два основні підходи до дослідження політичної журналістики: інституційний та функціональний. У першому мова йде про політичну журналістику як соціально-політичний інститут. У другому –

політична журналістика розглядається як специфічний різновид журналістики, що має безпосередній вплив на суспільно-політичні процеси через поширення інформації.

Перші згадки про протожурналістську діяльність знаходимо в стародавні часи. До нашого часу зберігся документ 1750 року до н.е., який можемо вважати взірцем журналістської замітки або ж навіть сучасного блогу. Це коментар міністра Рахмара щодо діяльності єгипетського уряду. У наступні сторіччя спостерігаємо розвиток журналістики як окремого виду професійної діяльності, спрямованої на підготовку, створення та поширення інформаційного контенту спершу про діяльність правителів та урядів, а згодом й інші суспільно значимі події аж до нинішнього тематичного різноманіття журналістських матеріалів.

Поворотною точкою для появи сучасної журналістики став винахід Йоганном Гутенбергом друкарського верстату, які відкрив можливості масового друку та поширення інформації. До кінця XV сторіччя верстат Гутенберга став робочим інструментом у понад 100 європейських друкарнях. У 1609 році вийшла у світ перша друкована газета в Європі – «Relation: Aler Furnemmen» (Німеччина). Наступною країною, де з'явилися газети, стала Великобританія. Потім – Франція й інші країни Європи та Америки.

Розвиток журналістики у будь-якій країні світу має власну специфіку. Водночас можемо визначити характерні риси, що вирізняють даний процес.

XVII сторіччя стало часом винайдення друкарського верстату, появи та поширення газет як джерел інформації насамперед про політику й економіку. Наступне вдосконалення технологій друку сприяло збільшенню тиражів газет та журналів, що мало безпосередній вплив на динаміку суспільно-політичних процесів: з одного боку, зростають можливості отримання інформації про навколишній світ, а з іншого – зростає суспільний запит на інформацію. Взаємопов'язані процеси, наслідком яких стала поява як нових видань, так і нових жанрів журналістики, як от репортажі, есе, критика, сатира тощо.

У XIX сторіччі журналістика стає доступною для широких верств (зниження цін на газети + зростання рівня грамотності серед населення). Починають викристалізовуватися етичні норми та стандарти журналістської діяльності. З'являються спеціалізовані видання.

Перша світова війна продемонструвала важливість інформації як мобілізаційного інструменту, як певного виду зброї. Саме тоді відбувається інституціоналізація державної інформаційної діяльності, найбільш яскравим прикладом чого є Велика Британія. Політизація медіа та спроби поставити журналістику під тотальний контроль держави мали місце саме у XX сторіччі (приклади: нацистська Німеччина, СРСР, Китай, Північна Корея тощо). Однак і у XXI сторіччі маємо подібну картину вже у сучасній РФ, яка розпочала свою інформаційну війну проти України задовго до 2014 року.

Українська журналістика пройшла тривалий й складний шлях розвитку. Перші видання з'явилися на теренах нашої держави у часи, коли Україна була розділена між Австро-Угорською та Російською імперіями. Наступна боротьба за власну державність у 1917-1921 роках мала суттєвий вплив на появу й розвиток українських видань. За час перебування у складі СРСР тут з'явилося й активно розвивалося телевізійне мовлення, продовжувало розвиватися радіо й преса. Однак лише після проголошення незалежності у 1991 році ведемо мову про розвиток української журналістики у власній державі.

Серед основних тенденцій розвитку журналістики у XX сторіччі – поява й розвиток різноманітних жанрів, посилення ролі журналістів у суспільно-політичному житті як окремих країн, так і макрорегіонів й світу в цілому (особлива роль у цьому належить журналістиці розслідувань), глобалізація інформації та діджиталізація, яка повністю змінила підходи до споживання інформації.

Сьогодні журналістика перебуває на передовій політичного життя, однак формати роботи сучасного журналіста відрізняються від традиційних. Швидкість, оперативність, особиста включеність – необхідні складові успіху журналіста у XXI сторіччі.

Тема: Етика політичного журналіста (2 год.)

1. Загальні поняття журналістської етики.
2. Етичний кодекс журналіста.
3. Роль журналіста у суспільно-політичному житті.
4. Проблема відповідальності медіа перед суспільством.

Література:

Дворянин П. Розуміння стандарту: пошуки нових правил у журналістиці війни. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2024. Випуск 54-55. С.43-57. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/12146/12503>

Кодекс етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>

Посібник з журналістської етики / [Куликов А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куш Л.]. К.: Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с. URL: <https://cje.org.ua/wp-content/uploads/Posibnyk-full.pdf>

ІНДЗ:

Підготуйте презентацію на тему "Роль журналіста в суспільно-політичному житті", де крізь призму аналізу творчості обраного вам журналіста а) прослідкуйте дотримання ним етичних норм; б) визначте його роль та місце в суспільно-політичному житті громади / країни / регіону (відповідно до масштабу впливу та відомості журналіста).

Основні етапи роботи:

1. *Оберіть журналіста й ознайомтеся з його творчістю*
2. *Проаналізуйте дотримання ним етичних норм: а) об'єктивність: Чи дотримується журналіст об'єктивності в своїх матеріалах? Чи подає він різні точки зору? б) чесність: Чи є факти, які можуть свідчити про маніпуляції або перекручення інформації? в) робота з джерелами: Як журналіст працює з джерелами інформації? Чи вказує він на них? Чи використовує анонімні джерела, і якщо так, то з якою метою? г) відповідальність: Чи враховує він можливі наслідки своїх публікацій для суспільства?*

3. *Визначте роль та вплив журналіста на суспільство:*
а) *аудиторія: Яка аудиторія читає його матеріали? Чи має він вплив на широку громадськість?* б) *тематика: Які політичні теми він висвітлює? Чи є вони актуальними для громади/країни/регіону?* в) *взаємодія з політиками: Як журналіст взаємодіє з політичними діячами? Чи є у нього критичний підхід до влади?* г) *відгуки: Які відгуки на його роботу з боку колег, експертів та громадськості? Чи має він репутацію в журналістських колах?*

4. *Підсумуйте своє дослідження*

5. *Вкажіть джерела*

6. *Представьте свою роботу під час заняття.*

Як зазначив Андрій Куликов, відомий журналіст, голова Комісії з журналістської етики, співзасновник «Громадського радіо», «практикувати етику в журналістиці означає практикувати правду». В умовах російсько-української війни питання правдивості й достовірності інформації – це не лише і не тільки питання довіри до того чи іншого медіа. Це досить часто – питання життя й смерті наших співвітчизників. Від того, як й що публікує те чи інше видання, пише чи мовить знаний блогер часто залежать рішення як окремої людини, так і громади, суспільства в цілому.

24 квітня 2004 року був ухвалений Кодекс етики українського журналіста. Даний документ визначає основні морально-етичні орієнтири, обов'язкові для дотримання у професійній діяльності журналіста. 4 жовтня 2013 року було ухвалено зміни до Кодексу, який був затверджений вже 12 грудня 2013 року на пленумі Національної спілки журналістів України (НСЖУ). Кодекс був підготовлений на основі Загальної декларації прав людини, Всесвітньої Хартії свободи преси ООН, Декларації принципів поведінки журналіста Міжнародної Федерації журналістів, Конституції України та чинного українського законодавства.

У Кодексі – 19 статей:

1. *Свобода слова та висловлювань є невід'ємною складовою діяльності журналіста.*
2. *Служіння інтересам влади чи засновників, а не суспільства, є порушенням етики журналіста.*
3. *Журналіст має з повагою ставитися до приватного життя людини.*
4. *Висвітлення судових процесів має бути неупередженим щодо звинувачених.*
5. *Журналіст не розкриває своїх джерел інформації, окрім випадків, передбачених законодавством України.*
6. *Повага до права громадськості на повну та об'єктивну інформацію про факти та події є найпершим обов'язком журналіста.*
7. *Інформаційні та аналітичні матеріали мають бути чітко відокремлені від реклами відповідною рубрикацією.*
8. *Редакційна обробка матеріалів, включаючи знімки, текстівки, заголовки, відповідність відеоряду та текстового супроводу тощо, не повинна фальсифікувати зміст.*
9. *Факти, судження та припущення мають бути чітко відокремлені одне від одного.*
10. *Точки зору опонентів, у тому числі тих, хто став об'єктом журналістської критики, мають бути представлені збалансовано.*
11. *Не допускається таке вибіркове цитування соціологічних досліджень, яке призводить до викривлення змісту.*
12. *Журналіст зобов'язаний зробити все можливе для виправлення будь-якої поширеної інформації, якщо виявилось, що вона не відповідає дійсності.*
13. *Журналіст не повинен використовувати незаконні методи отримання інформації.*
14. *Плагіат несумісний із званням журналіста.*

15. Ніхто не може бути дискримінований через свою стать, мову, расу, релігію, національне, регіональне чи соціальне походження або політичні уподобання.
16. Журналіста не можна в службовому порядку зобов'язати писати чи виконувати будь-що, якщо це суперечить його власним переконанням чи принципам.
17. Незаконне отримання журналістом матеріальної винагороди чи будь-яких пільг за виконаний чи невиконаний журналістський матеріал є несумісним із званням журналіста.
18. Журналіст має бути особливо обережним при висвітленні питань, пов'язаних із дітьми.
19. Свідоме порушення норм журналістської етики є абсолютно несумісним з професійною журналістикою².

В умовах війни журналіст несе особливу відповідальність за поширюваний контент, адже в умовах ХХІ сторіччя інформація – це потужна зброя у руках того, хто її використовує.

² Кодекс етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>

Тема: Політична пропаганда та маніпуляція (2 год.)

1. Поняття політичної пропаганди та маніпуляції.
2. Ознаки та типи політичної пропаганди.
3. Схема проведення пропагандистської кампанії.
4. Пропагандистські методи та технології
6. Маніпулятивний потенціал сучасних ЗМІ.
7. Суспільна небезпека та способи захисту від маніпулювання у ЗМІ.

Література:

Бакланова Н., Михайліченко А. Політична пропаганда як один із найефективніших засобів формування громадської думки. URL: http://politicus.od.ua/1_2023/1.pdf

Вальорска М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/DEEPFAKES_FNF_AUP_2020.pdf

Тютюнник Л. Пропаганда як засіб маніпуляції в умовах війни. Вісник Національного університету оборони України. 2023. №6 (76). С.184–192. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/288547>

Шевчук О.В. Політична маніпуляція: поняття, концепції, механізм реалізації. Актуальні проблеми політики. 2021. Вип.68. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/68_2021/15.pdf

Термін «пропаганда» походить від латинського слова «propaganda», що означає «підлягає поширенню». Вперше на системному рівні пропаганда була використана Римською католицькою церквою, у часи Тридцятилітньої війни, коли Папа Римський Григорій XV створив Конгрегацію із поширення віри – Congregatio de Propaganda Fide. Світ було поділено на 13 регіонів, у кожен із яких призначалися спеціальні представники Папи Римського – нунції. Основним обов'язком нунціїв (й усієї Конгрегації відповідно) стала пропаганда християнства (католицизму).

Визначень терміну «пропаганда» знаходимо чимало.

Пропаганда – це популяризація і поширення політичних, філософських, релігійних, наукових, мистецьких чи інших ідей в суспільстві за допомогою усного мовлення, медіа, аудіо-, візуальних та інших засобів впливу на суспільну свідомість.

Політична пропаганда – це систематичний вплив на свідомість як окремих індивідів, так і суспільства в цілому для досягнення певного результатів у сфері політичної дії. Технологічно, пропаганда – це процес передачі конкретних ідей / комплексу ідей аудиторії із розрахунком, що вона засвоїть ці ідеї.

Серед *основних ознак політичної пропаганди*:

- 1) Чітка мета
- 2) Планомірність
- 3) Систематичність
- 4) Масовість
- 5) Ідеологічна наповненість

Політична пропаганда ґрунтується на основних постулатах, цінностях та ідеях політичної ідеології того чи іншого суспільства. Засадничими для пропаганди є тісний зв'язок з політичним та соціально-економічним життям, конкретність та оптимістичність. Важливо пам'ятати, що пропаганда є динамічним процесом. Вона реалізується на основі комплексного підходу за допомогою специфічної мови й має, як правило, мажорну тональність.

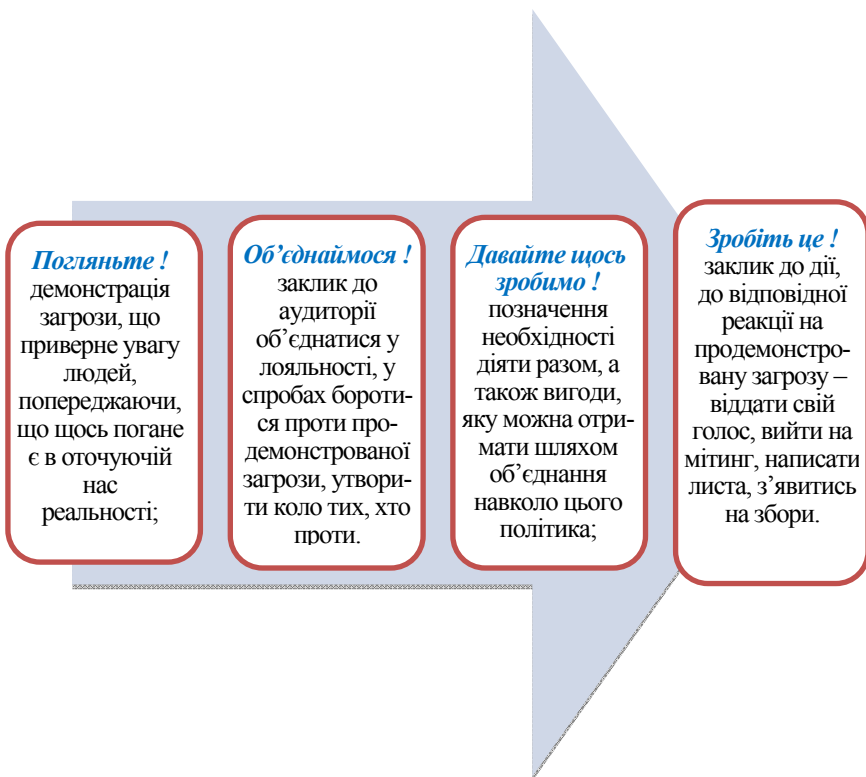
Типологія політичної пропаганди:

На основі емоцій, які породжує, пропаганда може бути позитивною (конструктивною) та негативною (деструктивною).

За цільовою спрямованістю психологічного впливу, вона поділяється на пропаганду творення, стійкості та героїзму, просвіти, руйнації, поділу, залякування, розпачу.

За джерелом інформації: біла, сіра, чорна.

Схема проведення політичної пропаганди:

Традиційна **пропаганда є маніпуляційним впливом**. Вона передбачає прихований комунікативний вплив адресанта (суб'єкта) на адресата (об'єкта), на його знання, уявлення, відносини, прагнення, з метою змінити його наміри у бажаному для адресанта напрямку, як правило, всупереч інтересам адресата.

Термін «маніпулювання» походить від латинського *manipulus*, що означає жменя, або *manus* – рука. Маніпуляція – це рух рук, пов'язаний з виконанням певної задачі чи програми. Маніпулювання особистістю – це заперечення здатності людини бути суб'єктом індивідуального буття, суспільного життя.

У політичному контексті маніпулювання розглядають насамперед як порушення прав людини, адже мова йде про поводження з людиною як з об'єктом, а не суб'єктом власного життя, що суперечить основним нормам захисту прав людини та громадянина. Політичне маніпулювання – це такий спосіб застосування влади, за якого той, хто наділений владними повноваженнями, впливає на поведінку інших у бажаному для себе напрямку, при цьому не пояснюючи ані своїх дій, ні очікуваних результатів.

Основні ознаки маніпулювання:

- Корисливість
- Знецінення
- Стратегія win-loose
- Прихований характер впливу тощо.

Російсько-українська війна продемонструвала: пропаганда та політичне маніпулювання є потужною зброєю у сучасній інформаційній війні. З огляду на це важливо усвідомлювати роль та місце медіа у житті як окремого індивіда та суспільства, держави в цілому, адже медіа використовуються в якості інструментарію для поширення пропаганди та здійснення політичного маніпулювання. Серед найбільш ефективних засобів протидії пропагандистському та маніпулятивному впливу – критичне мислення та медіаграмотність.

Цифрова трансформація медіа (2 год.)

1. Цифрова трансформація: сутність та підходи до розуміння
2. Особливості розвитку медіа в умовах глобальної діджиталізації
3. Українські медіа в умовах глобальної діджиталізації
4. Перспективи цифрової трансформації українського медіаринку.

Література:

Особливості української діджиталізації. URL: <https://uacrisis.org/uk/osoblyvosti-ukrayinskoyi-didzhytalizatsiyi>

Печоріна К. Як діджиталізація змінює українське телебачення та вже змінила американське. Детектор медіа. 2025. 6 квітня. URL: <https://detector.media/rinok/article/239745/2025-04-06-yak-dydzhytalizatsiya-zminyuie-ukrainske-telebachennya-ta-vzhe-zminyla-amerykanske/>

Сільченко В. Підходи до трактування дефініції «цифрова трансформація». *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск №66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4656/4598>

Цифрова трансформація – це процес інтеграції цифрових технологій у всі сфери життя суспільства, зокрема, медіа. У більшості наукових праць поняття «цифрова трансформація» аналізується крізь призму окремих видів діяльності. Український дослідник В.Марченко пропонує наступне визначення: «цифрова трансформація – політика і процес впливу держави на суспільство загалом, його інституції, апарат самої держави, економіку і бізнес із метою впровадження цифрових інформаційно-комунікаційних технологій в їх життєдіяльність»³.

³ Марченко В.Б. Поняття та правове забезпечення цифрової трансформації в Україні. Юридичний електронний журнал. 2019. №6. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2019/68.pdf

Активне входження цифрових технологій у медіа суттєво вплинуло на особливості та характер їх функціонування. Новим явищем, до якого сучасна аудиторія швидко адаптувалася й почала активно використовувати, став штучний інтелект, який нині використовується на різних рівнях з метою пришвидшення процесу обробки інформації й не тільки. Складно собі уявити новітні медіа без аналітики великих даних (Big Data Analytics).

Характерною особливістю роботи нових медіа є їхня адаптивність. Алгоритми пошукових систем дозволяють персоналізувати взаємодію між медіа та користувачем (аудиторією), наслідком чого може стати у т.ч. технологічна ізоляція споживача від «непотрібного» з позиції мережі контенту у так звану «інформаційну бульбашку». Останнє, на жаль, стало однією із ознак глобального інформаційного поля.

Глобальна діджиталізація змінила традиційні медіа-формати. Це відкрило нові можливості й для медіа, і для аудиторії. Й одночасно стало лакмусом для небезпек та викликів у розвитку політичної журналістики сьогодні. Серед основних можливостей і викликів водночас:

- 1) поява нових медіа платформ, як от Facebook, Twitter, Instagram, TikTok тощо, які не лише стали основними каналами поширення новин, але й конкурентами традиційним інтернет-пошуковикам;
- 2) зростання кількості онлайн-медіа, що сприяє посиленню конкуренції за увагу споживачів і зростанню кількості недоброякісного контенту у мережі;
- 3) нові формати взаємодії з аудиторією.

В умовах діджиталізації українські медіа активно переходять на цифрові платформи. Останнє дозволяє збільшити охоплення аудиторії, урізноманітнити формати роботи, посилити зв'язок із аудиторією тощо. Водночас рівень цифрової грамотності населення залишається недостатнім, а покриття в умовах війни – бомбардувань, блекаутів тощо, нестабільним й неповним.

Ще однією особливістю діяльності українських медіа в умовах діджиталізації стає зростання обсягів фейкових новин, дезінформації, що вимагає як нових форматів перевірки інформації з боку медіа, так і проактивної позиції й політики держави у напрямку протидії дезінформації.

Загалом перспективи розвитку українського медіаринку в умовах цифрової трансформації виглядають позитивно: впровадження нових технологій та інтерактивних форматів робота відкриває нові можливості для залучення аудиторії.

Тема: Політичний блогінг (2 год.)

1. Блогінг як засіб політичної комунікації
2. Етичний кодекс блогера
3. Проблеми формування україномовної блогосфери
4. Перспективи політичного блогінгу в умовах російсько-української війни.

Література:

Дяченко О. Формування україномовної блогосфери в контексті політичної комунікації в мережі Інтернетю URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10646/1/Dyachenko.pdf>

Щедрова Г. Блогінг як засіб політичної комунікації: теоретичний та прикладний аспекти. URL: <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/24805d9e-0a4c-4c25-867b-c6ec39b6a068/content>

Кельм Н., Міхальков С. Топ найпопулярніших «експертів» на ютубі: Світан виринає на лідерські позиції, «хороших росіян» менше не стаєю Texty.org.ua. 27.02.2025. URL: https://texty.org.ua/articles/114535/?fbclid=IwY2xjawl0MjpleHRuA2FlbQIxMAABHXmx5l_rzTKLgt7SPSALbI183ToGa4rbssiNS2ZWfVzTVbkzt9uFykLf4g_aem_IYfovjrgfOx6vvnGf0_-QQ

Поява, розвиток інтернету з його наступним перетворенням на одну із найбільш доступних платформ для інформаційного обміну стали поштовхом для виникнення блогінгу як суспільного явища, як новітнього засобу політичної комунікації.

Саме поняття «блог» залишається некатегоризованим сучасною політичною наукою. Словник Merriam Webster дає наступні визначення блогу: 1) веб-сайт, який містить онлайн особисті роздуми, коментарі, а також часто гіперпосилання, відео та фотографії, надані автором; 2) регулярна рубрика, що з'являється як частина онлайн-видання, яка зазвичай стосується певної теми і складається зі статей та особистих коментарів одного або кількох авторів. Поняття «блог» походить від англійського слова «weblog», що означає «записувати події в мережі» («logging the web»). Вперше даний термін був використаний американським програмістом Й.Баргером у 1997 році для позначення мережевого щоденника. Далі він зазнав трансформацій і на сучасному етапі у наш словник увійшли наступні терміни: блог (мережевий щоденник), блогер (людина, що веде блог), блогінг (процес ведення блогу), блогосфера (сукупність усіх блогів).

Основними функціями блогінгу є інформування та формування громадської думки. Блоги являються актуальною платформою для дискусій в онлайн-овому форматі.

Діяльність блогера повинна ґрунтуватися на наступних принципах: чесність, відповідальність, повага до приватності. В ідеалі блогер повинен відповідально ставитися до поширюваного ним контенту, уникати фейкових новин та дезінформації, однак аналіз сучасної блогосфери показує наявність досить великої кількості блогерів й блогів, наповнених неправдивим контентом й спрямованих на дезінформування широких кіл щодо актуальних суспільно-політичних подій (насамперед, російських).

Українська блогосфера динамічно розвивається. В останні роки спостерігаємо сплеск активності українських та україномовних блогерів. Розширюється пропозиція української блогосфери як тематично, так і змістовно. Водночас

актуальними проблемами українського блогінгу є наступні: брак ресурсів для розвитку (фінансові, до прикладу), проблеми з монетизацією контенту через війну та кризу, збереження позицій російськомовних платформ / російських блогерів на українському медіаринку, технічні виклики й проблеми тощо.

В умовах російсько-української війни зростає потреба у незалежній інформації, одним із джерел якої для української аудиторії може стати блогінг. Сучасний блогер – це не просто людина, яка робить нотатки у віртуальному щоденнику, доступному для перегляду мільйонам осіб. Це особа, суспільний актор, який впливає на формування громадської думки, на сприйняття російського наступу на Україну та суспільно-політичних процесів у нашій державі своєю аудиторією.

З огляду на вищевикладене, а також на тенденції технологічного поступу блогінг, як один із сучасних форматів політичної комунікації, має перспективи подальшого розвитку як на локальному й регіональному рівнях, так і на національному та глобальному.

Тема: Безпека політичного журналіста (2 год.)

1. Правові основи і гарантії забезпечення професійної діяльності журналістів
2. Правовий статус журналіста в Україні
3. Кримінальні правопорушення проти журналістів: загальна характеристика
4. Види кримінальних правопорушень проти журналістів в Україні (за ККУ).

Література:

Правові засади діяльності журналістів в Україні. Роз'яснення. Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0062323-11#Text>

Збірник документів Ради Європи Безпека журналістів. URL: <https://rm.coe.int/16806b5970>

Марків М. Правові основи розвитку і захисту прав іноземних та українських журналістів в Україні під час російської агресії. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2024. Випуск 54-55. С.75-85. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/12149>

В умовах широкомасштабної війни питання безпеки виходять на перший план. Журналісти як ті, чия діяльність передбачає перебування у зонах підвищеної небезпеки, повинні чітко усвідомлювати важливість гарантування безпеки. Жоден сенсаційний матеріал не вартий життя людини, тож для мінімізації ризиків під час роботи у зонах воєнних конфліктів варто дотримуватися правил безпеки, зокрема зібраними у «Довіднику безпеки журналістів. Самоохороннику у гарячих точках та при громадянських заворушеннях», який ви можете знайти за QR-кодом.

Правові засади діяльності журналістів в Україні визначені Конституцією нашої держави та чинним законодавством. Конституція України гарантує свободу слова та право на інформацію. Статтею 34 Конституції кожній людині гарантовано право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожному надається «право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір».

Здійснення конституційних прав громадян може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, збереження суверенітету та територіальної цілісності держави, громадського порядку, захисту репутації або прав інших людей тощо.

Основні закони, які регулюють діяльність журналістів включають: Закони України «Про інформацію», «Про електронні комунікації», «Про медіа», «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста», «Про систему іномовлення України», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про кінематографію», «Про рекламу», «Про суспільні медіа України».

Згідно з Законом України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста», журналіст – *це творчий працівник суб'єкта у сфері медіа, який професійно збирає, одержує, створює, редагує, поширює і забезпечує підготовку інформації для медіа. Статус журналіста підтверджується документом, виданим суб'єктом у сфері медіа, професійною чи творчою спілкою журналістів. Документ, що підтверджує статус журналіста, має містити найменування та вид медіа, його ідентифікатор у Реєстрі суб'єктів у сфері медіа або найменування професійної чи творчої спілки, фото, прізвище, ім'я та по батькові журналіста, номер документа, дату видачі і строк його дії, підпис особи, яка видала документ.*

У своїй діяльності журналіст керується чинним законодавством та дотримується етики журналіста. Однак як в умовах мирного часу, так і під час війни (!) журналісти піддаються переслідуванням й насильству. Зокрема, через фізичне насильство (напади, побиття, вбивства), перешкоджання у професійній діяльності (блокування доступу до інформації, заборона / протидія у висвітленні новин), загроза життю та здоров'ю (погрози, шантаж тощо), а також пошкодження (крадіжка) журналістського обладнання. За умови відсутності належного правового реагування з боку держави це свідчить про наступ авторитаризму та обмеження свободи слова. Кримінальним кодексом України передбачена відповідальність за злочини проти журналістів.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Підготовка до практичних занять передбачає виконання завдань із наступною презентацією результатів роботи під час заняття. Усі виконані роботи повинні бути завантажені на платформу електронного навчання moodle або папку на Google-диску, створену викладачем.

Тема: Жанри політичної журналістики

Джерело:

<http://politics.ellib.org.ua/pages-9023.html>

Завдання:

1. Дайте коротку характеристику кожному жанру. Особливу увагу зверніть на особливості стилю, методи komponування тексту тощо.
2. Знайдіть у медіа (у т.ч. ТБ, аудіо) приклади використання кожного жанру.
3. Зробіть власний висновок щодо (не)актуальності тих чи інших жанрів у сучасній українській публіцистиці.

4. Підготуйте документ із поясненнями, прикладами (ТБ, аудіо – посилання на відео чи аудіо) та висновками та завантажте на moodle / надішліть викладачу.

5. Підготуйте кілька слайдів з характеристикою одного жанру та прикладами для подальшого обговорення на занятті.

Тема: Робота з джерелами інформації

Підготуйте актуальний новинний репортаж на основі роботи з різними джерелами інформації.

Обсяг: до 2000 знаків з пробілами.

Текст завантажте на платформу moodle.

На занятті представьте свій репортаж, охарактеризуйте алгоритм роботи з джерелами.

Тема: Інтерв'ю в політичній журналістиці

Підготуйте інтерв'ю на актуальну суспільно-політичну проблематику у будь-якому форматі (на ваш вибір) – текст, аудіо, відео. Представте його під час заняття. Завантажте інтерв'ю на платформу moodle або папку на google-диску, створену викладачем.

Тема: Соціальні мережі як джерело новин

Завдання: *X vs Y vs Z*

1. Оберіть одну тему з суспільно-політичної сфери.
2. Знайдіть новини з даної теми у двох різних соціальних мережах та одному із видань із списку «Білих медіа».
3. Порівняйте новинні пости за наступними критеріями:
 - відмінності у поданні інформації
 - об'єктивність
 - джерела інформації для постів у соціальних мережах та обраному вами «білому» медіа.
4. Зробіть висновок.
5. Представте результати свого пошуку під час пари.

Тема: «Медіатизація» сучасного політичного процесу

Завдання *Формування громадської думки журналістськими засобами*

1. Перегляньте онлайн практичну лекцію «Публіцистика: сучасна картина світу очима небайдужої людини» Павла Казаріна <https://www.youtube.com/watch?v=uNsuKvIKvqk>

- Підготуйте матеріал *(на вибір: стаття в газету, в інтернет видання, для сторінки в соцмережі)* про публіцистику в сучасному інформаційному просторі України.

2. Проаналізуйте (на вибір студента): а) творчий доробок сучасних українських журналістів (Юлія Мостова, Денис Бігус, Данило Мокрик, Мустафа Найєм, Віталій Портников, Михайло Ткач, Павло Казарін, інші журналісти); б) актуальне політичне ток-шоу.

При підготовці відповідей орієнтуйтеся на запитання:

- Які теми найчастіше порушуються?
- Чи є авторитетними думки авторів та від чого залежить авторитет журналіста?
- Чи викликають публіцистичні матеріали / ток-шоу суспільну дискусію.
- На яких інформаційних платформах поширюється сучасна політична публіцистика? (друковані видання, інтернет видання, телевізійні програми, радіопрограми, особисті блоги, сторінки у соцмережах).

Тема: Подкасти в політичній журналістиці

1. Оберіть подкаст на актуальну політичну проблематику для обговорення в групі. Поясніть свій вибір. Сформулюйте питання до групи для обговорення після прослуховування подкасту.
2. Запишіть подкаст на актуальну суспільно-політичну проблематику. Завантажте на платформу або на гугл-диск з наданням доступу для прослуховування викладачем.

Тема: Журналістика даних

Завдання: Знайдіть матеріал на актуальну суспільно-політичну проблематику, зроблений у форматі журналістики даних. Проаналізуйте його. Представте й поясніть свій вибір на занятті.

Тема: Майбутнє політичної журналістики

Завдання: концепт нового медіа

1. Запропонуйте ідею – концепцію нового медіа чи платформи, що спеціалізується на політичній журналістиці.
2. Визначте ключові елементи діяльності свого медіа: назву та місію, цільову аудиторію, формат контенту, способи залучення аудиторії.
3. Підготуйте коротку презентацію (до 10 слайдів) з презентацією свого медіа групі.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Самостійна робота студента є обов'язковою частиною навчального плану. Кожне завдання спрямоване на розвиток навичок та компетенцій, передбачених програмою курсу. Під час виконання завдань використовуйте різноманітні джерела інформації (підручники, монографії, статті тощо). Виконання завдання передбачає збір та аналіз інформації з відкритих джерел та презентацію своєї роботи під час обговорень на семінарських та практичних заняттях.

ЗМІСТ ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА:

Аналіз відомих політичних репортажів:

- Проаналізуйте репортаж з останніх виборів у вашій країні.
- Визначте основні теми та акценти, на які звертає увагу автор.
- Оцініть об'єктивність та непередбачуваність репортажу.
- Знайдіть приклади використання журналістських прийомів у репортажі.

Дослідження історії політичної журналістики в Україні:

- Вивчіть еволюцію політичної журналістики в Україні з 1991 року.
- Проаналізуйте вплив політичних подій на розвиток журналістики.
- Визначте ключові моменти та переломні події для політичних ЗМІ.
- Зберіть приклади найбільш впливових політичних репортажів за останні 10 років.

Створення власного політичного матеріалу:

- Оберіть актуальну політичну тему для вашого матеріалу.
- Проведіть дослідження та зберіть необхідну інформацію.
- Сформулюйте основний тезис та аргументи.
- Напишіть короткий репортаж або статтю на обрану тему.

Аналіз порушень етики в медіа:

- Виберіть п'ять прикладів порушень етики в політичних новинах.
- Проаналізуйте причини та наслідки цих порушень.
- Розробіть рекомендації для політичних журналістів щодо дотримання етики.

Аналіз надійності джерел інформації:

- Виберіть три політичні новини з різних джерел.
- Перевірте достовірність інформації в кожній новині.
- Визначте, яке з джерел є найбільш надійним.
- Розробіть критерії для оцінки надійності джерела.

Аналіз прикладів пропаганди в ЗМІ:

- Знайдіть три приклади новин, які містять елементи пропаганди.
- Визначте методи та прийоми пропаганди в кожному прикладі.
- Обговоріть можливий вплив цих новин на громадську думку.
- Розробіть рекомендації для читачів щодо виявлення пропаганди в новинах.

Підготовка до інтерв'ю з політиком:

- Оберіть політика, з яким би ви хотіли провести інтерв'ю.
- Підготуйте список ключових питань для інтерв'ю.
- Дослідіть попередні інтерв'ю цього політика.
- Розробіть стратегію для проведення ефективного інтерв'ю.

Вивчення цифрових інструментів для журналістів:

- Ознайомтеся з п'ятьма цифровими інструментами для журналістів.
- Протестуйте кожен інструмент та оцініть його корисність.
- Виберіть найефективніший інструмент для вашої роботи.
- Розробіть короткий путівник по роботі з обраним інструментом.

Аналіз новинних потоків у соцмережах:

- Оберіть одну соціальну мережу та аналізуйте новинний потік протягом тижня.
- Визначте основні теми та тренди в новинах.
- Оцініть об'єктивність та непередбачуваність новин.
- Розробіть рекомендації для користувачів щодо вибору джерел новин у соцмережах.

Аналіз візуальних репортажів:

- Оберіть три візуальних репортажі на політичну тему.
- Проаналізуйте використання відео, графіки та інших візуальних елементів.
- Оцініть ефективність візуального подання інформації.
- Розробіть рекомендації для створення візуальних репортажів.

Створення власного блогу:

- Оберіть тематику для вашого блогу.
- Створіть план публікацій на місяць.
- Напишіть перший пост для блогу.
- Розробіть стратегію просування блогу в соцмережах.

Аналіз відомих політичних подкастів:

- Оберіть три політичних подкаста для аналізу.
- Оцініть структуру, зміст та стиль кожного подкасту.
- Визначте цільову аудиторію кожного подкасту.
- Розробіть рекомендації для створення власного політичного подкасту.

Підготовка даних для аналізу:

- Зберіть набір даних на політичну тему.
- Проведіть первинний аналіз даних.
- Визначте основні тренди та закономірності в даних.
- Розробіть візуалізацію для вашого аналізу.

Вивчення методів захисту інформації:

- Ознайомтеся з основними методами шифрування даних.
- Протестуйте інструменти для безпечного зберігання інформації.
- Розробіть план дій у випадку спроби злому.
- Створіть інструкцію для колег по безпеці інформації.

Дослідження нових форматів і технологій:

- Вивчіть три нові формати або технології в політичній журналістиці.
- Проаналізуйте переваги та недоліки кожного формату.
- Оцініть потенціал кожного формату для використання в вашій роботі.
- Розробіть план впровадження одного з форматів у вашій роботі.

КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми поточного контролю: презентація результатів виконаних завдань та досліджень; участь в дискусії; виконання та презентація командних дослідницько-творчих проєктів; есе; ІНДЗ; результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Політична журналістика» ґрунтується на нормах:

— «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLON_EosLySV/view);

— «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному

— «Положення про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/16FPnHMJXd2al362HvDwmvoZ5uEih42ks/view>)

та **принципах:**

— «Етичного кодексу Чернівецького національного Університету» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view).

Зважаючи на актуальність академічної доброчесності в ЗВО України, всі письмові (друковані) роботи підлягають перевірці наявності запозичень (плагіату). Процедура перевірки визначено «Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

(https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJlI2ot4UeSq2_BSgadrPl/view) і «Правилами академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view).

Вони розкривають сутність академічної доброчесності та встановлюють вимоги до відповідальної академічної поведінки студентів вищих навчальних закладів, які зобов'язані дотримуватися відповідних стандартів, правил та етики. Існуюча процедура перевірки унікальності робіт дозволяє студенту використовувати безкоштовні та платні (за бажанням) інтернет-ресурси, а також ресурси для перевірки, доступні в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

З принципами академічної доброчесності, видами недоброчесної академічної поведінки наслідків такої поведінки, здобувачі можуть ознайомитися у Законі України «Про освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>), а саме у ст. 42 цього Закону, яка визначає, що «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень».

Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Іспит	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	40	100
Аудиторна робота: 20 балів	Аудиторна робота: 20 балів		
Самостійна робота: 10 балів	Самостійна робота: 10 балів		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	зараховано
Добре	B (80-89)	зараховано
	C (70-79)	зараховано
Задовільно	D (60-69)	зараховано
	E (50-59)	зараховано
Незадовільно	FX (35-49)	(не зараховано) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(не зараховано) з обов'язковим повторним курсом

Оцінювання рівня і якості знань студентів враховує індивідуальні особливості студентів і передбачає диференційований підхід для його організації. Оцінювання спирається на виконання студентами певних навчальних завдань

політичної журналістики, під час роботи над якими вони демонструють власне логічне мислення; розгорнуті або стислі, але конкретні усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи у дискусіях тощо з проблематики політичної журналістики.

Оцінка «відмінно» («5», «А») виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 90-100 від максимальної кількості можливих; ґрунтовно засвоїли рекомендовані до всіх тем джерела та спеціальну літературу з питань політичної журналістики, вміють її використовувати для аргументації тих чи інших положень з предмету; вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена під час засвоєння курсу; регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури виступали на практичних заняттях.

Оцінку «добре» («4», «В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 80-89 від максимальної кількості можливих; виявили обізнаність і в основному засвоїли обговорювані під час лекційних, семінарських та практичних занять питання політичної журналістики; продемонстрували знання фактичного матеріалу, в цілому володіють відповідною науковою термінологією з предмету; брали активну участь в обговоренні питань на практичних заняттях.

Оцінку «добре» («4», «С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 70-79 від максимальної кількості можливих; виявили обізнаність й частково засвоїли обговорювані під час лекційних, семінарських та практичних занять питання політичної журналістики, рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією з предмету.

Оцінку «задовільно» («3», «D») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 60-69 від максимальної кількості можливих; не повністю опанували матеріал, за

програмою курсу, мають поверхневі знання щодо проблем, які стосуються політичної журналістики; показали фрагментарну обізнаність з питань, що вивчалися на лекціях і практичних; обмежилися посереднім вивченням джерел або їхнім мінімальним опрацюванням.

Оцінка «задовільно» («З», «Е») виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 50-59 від максимальної кількості можливих. При цьому: показали фрагментарну обізнаність знань щодо вивчення політичної журналістики; практично не вивчали джерел й мінімально опрацювали рекомендовану літературу; пасивно працювали на практичних заняттях.

Оцінка «незадовільно» («2», «FX») з можливістю повторного складання виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 35-49 від максимальної кількості можливих. При цьому: не відвідували більшу частину лекційних, семінарських і практичних занять; не опрацювали рекомендованої літератури у за предметом «Політична журналістика», у зв'язку з чим не орієнтуються у проблематиці дисципліни.

Оцінка «незадовільно» («2», «F») з обов'язковим повторним курсом виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 1-34 від максимальної кількості можливих. При цьому: не відвідували більшу частину лекційних, семінарських і практичних занять; зовсім не брали участі в роботі під час семінарських і практичних занять, не працювали над питаннями самостійного роботи; фактично не засвоїли програму курсу.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: презентація результатів виконаних завдань та досліджень; участь в дискусії; командні дослідницько-творчі проекти; стандартизовані тести; есе; ІНДЗ; визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Під час оцінювання враховується:

- своєчасність, самостійність і точність виконання завдання
- категоріальна і граматична точність
- змістовність мови політичної науки
- відповідність стильовим і дискурсивним особливостям сучасної політичної науки
- вміння індивідуальної та групової роботи
- дослідницькі вміння
- аналітичні вміння
- здатність працювати в команді.

Формами поточного контролю є:

1. Під час занять використовується усне опитування: бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему, доповідь у супроводі презентації.

2. На практичних заняттях обговорюються завдання-кейси, виконані ІНДЗ, задачі, участь у ділових іграх.

3. Письмовий контроль використовується для поточного контролю за темою заняття, підсумкового модуля. До письмового контролю належать: тестування, есе, вирішення задач.

Формою підсумкового контролю є іспит.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНШІ ДЖЕРЕЛА

Нормативні акти

ЗАКОН УКРАЇНИ Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80#Text>

ЗАКОН УКРАЇНИ Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

ЗАКОН УКРАЇНИ Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

ЗАКОН УКРАЇНИ Про медіа. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

ЗАКОН УКРАЇНИ Про суспільні медіа України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18#Text>

Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Правові засади діяльності журналістів в Україні. Роз'яснення. Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0062323-11#Text>

Підручники та навчальні посібники

Вальорська Агнешка. Діпфейк та дезінформація : практ. посібник. К. Академія Української Преси; Центр Вільної Преси. 2020. 36 с.

Відкритий посібник з відкритих даних для громадських організацій, журналістів, і не тільки... URL: <https://socialdata.org.ua/manual/>

Воронова М. Політична журналістика. Курс лекцій. Конспект. К.: «Видавництво ЛАТ&К», 2019. 184 с.

Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Mediakompas.pdf>

Досенко Анжеліка, Погребняк Інга. Інтернет-журналістика. Комунікативні маркери. Навчально-методичний посібник. Центр учбової літератури, 2020. 184 с.

Житарюк Мар'ян. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація) : навч.-метод. посібник Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 244 с. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/S-959-LNU-Zhytariuk-BLOK.pdf>

Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.

Михайлин Ігор. Основи журналістики. К.: Центр учбової літератури, 2022. 456 с.

Мой Даніель, Ордольфф Мартін. Телевізійна журналістика. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с.

Посібник з журналістської етики / [Куликов А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куц Л.]. К.: Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с. URL: <https://cje.org.ua/wp-content/uploads/Posibnyk-full.pdf>

Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі. Навчальний посібник / Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/nebezpeka-v-cifrovomu-sviti-navchal/>

Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). К., 2018. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Сташен Б. ; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2021. 260 с. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/%21Mobiler%20Journalismus_1-10.pdf

Фолькер Вольфф. Журналістика газет і журналів / Видання 2-е, перероблене / Пер. з нім. В. Климченко. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/folk.pdf>

Допоміжна

7 порад для написання репортажу. URL: <https://internews.ua/opportunity/7-tips-on-writing-a-news-report>

Андрусечко П., Коваленко А. Від Революції Гідності до повномасштабної війни: як журналісти набували досвіду в реальних умовах: практичний посібник/ за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2024. 56 с. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Military-journalist-handbook_e-publishing.pdf

Бабій І. Українська блогосфера як відображення соціокультурних процесів. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7518/1/2020_Babii_I-Ukrainska_blohosfera_yak_vidobrazhennia_16-19.pdf

Бакланова Н., Михайліченко А. Політична пропаганда як один із найефективніших засобів формування громадської думки. URL: http://politicus.od.ua/1_2023/1.pdf

Бахметьев А. Блогінг як сучасний засіб політичної комунікації. Політікус. 2024. Випуск 6. URL: http://politicus.od.ua/4_2024/5.pdf

Білоус О. Свобода слова і стандарти журналістської творчості у зв'язку з гібридною війною Росії проти України. Український інформаційний простір. 2019. № 2. С. 74-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrinfsp_2019_2_8

Використання соціальних мереж. Посібник з питань використання соціальних мереж, розроблений Департаментом преси і публічної інформації Консультативної місії ЄС в Україні. 2020. URL: <https://www.euam-ukraine.eu/wp-content/uploads/2020/09/Working-with-Social-Media-Compendium-UKRAINIAN-AUGUST-2020-FOR-PUBLICATION.pdf>

Гаврилюк І. Подкасти в системі українських інтернет-медіа. Образ. 2022. Випуск 1(38). URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/88003/1/Havryliuk_Obraz_1_2022.pdf

Гарматій О., Онуфрієв С. Соціальні мережі як джерело інформації у роботі журналіста. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”: журналістика. 2021. № 2 (2). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/may/23700/9.pdf>

Гнатишин С. Блогологія: теорія і практика. Медична освіта. 2022. № 2. С. 88-95.

Горбенко Н. Медіатизація та вплив ЗМІ на політичний порядок денний. Актуальні проблеми політики. 2021. Випуск 67. URL:

<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/95bab569-fb02-491c-a769-8cda0309d191/content>

Громадська Н.А., Соколова Ю.В. Політична журналістика як засіб формування громадської думки в сучасній Україні. URL: <https://politics.chdu.edu.ua/article/view/200312>

Гусак О.О. Ідентифікаційні ознаки інтернет-ЗМІ. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/16023/1/uch_26_3filol-13-17.pdf

Дворянин П. Розуміння стандарту: пошуки нових правил у журналістиці війни. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2024. Випуск 54-55. С.43-57. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/12146/12503>

Дрешпак В.М. Жанрологія журналістських творів. Навчальний посібник. Дніпро, 2021. 186 с. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4319/1/22-03-21%20%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%20%D0%9D%D0%9F%20%D0%94%D0%A0%D0%95%D0%A8%D0%9F%D0%90%D0%9A.pdf

Дрогозюк К.Б. Проблематика правового регулювання діяльності блогів в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 2. URL: http://lsej.org.ua/2_2024/62.pdf

Дяченко О. Формування україномовної блогосфери в контексті політичної комунікації в мережі Інтернет. Політікус. 2020. Випуск 4. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10646/1/Dyachenko.pdf>

Журналісти в розпал повномасштабної війни – репортаж про Україну. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000389770_ukr

Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку. ЗБІРНИК матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції у рамках міжнародного проекту Європейського Союзу ERASMUS+KA2 «Journalism

Education for Democracy in Ukraine: Developing Standards, Integrity and Professionalism» (DESTIN) («Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм»). Львів, 2022. 312 с.

Журналістські розслідування: основи. Безкоштовний онлайн курс. Детектор медіа. URL: <https://video.detector.media/courses/zhurnalistski-rozsliduvannya-osnovy-i14>

Збірник документів Ради Європи Безпека журналістів. URL: <https://rm.coe.int/16806b5970>

Йоганнес Людвіг. Інвестигативний пошук / Видання 3-є, перероблене / За загал. ред. В. Ф. Іванова, Пер. з нім. А. Баканов, В. Климченко. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/lud.pdf>

Іванова О., Мойсеева О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. URL: http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf

Інтернет-ресурси, цінні в умовах інформаційної війни. URL: <https://mkip.gov.ua/content/informaciyna-viyna.html>

Інфодемія в українському Телеграмі: хто, як та навіщо? Дослідження «Детектора медіа»/ URL: <https://detector.media/monitorynh-internetu/article/185330/2021-02-28-infodemiya-v-ukrainskomu-telegrami-khto-yak-ta-navishcho-doslidzhennya-detektora-media/>

Карпо В., Нечаєва-Юрійчук Н. Інформаційна складова дезінтеграційних процесів в Іспанії та у Великій Британії: порівняльні аспекти. *Медіафорум*. 2019. Том VII. С. 142-154.

Квітка К. Медіатизація сучасного політичного життя. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kvitka_mediatyzatsia.pdf

Кельм Н., Міхальков С. Топ найпопулярніших «експертів» на ютубі: Світан виривається на лідерські позиції, «хороших росіян» менше не стаєю Texty.org.ua. 27.02.2025. URL: https://texty.org.ua/articles/114535/?fbclid=IwY2xjawl0MjpleHRuA2FlbQIxMAABHXmx5l_rzTKLgt7SPSALbI183ToGa4rbssiNS2ZWfVzTVbkzt9uFykLf4g_aem_IYfovjrgrfOx6vvnGf0_-QQ

Кирилова О. Подкастинг як перспективний напрям медіа діяльності. URL:

<https://fszmk.dnu.dp.ua/uploads/files/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F/2022/%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%202.pdf>

Кодекс етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>

Кожухар О. Обробка персональних даних в Україні: правові аспекти. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitics/226318_obrobka-personalnikh-danikh-v-ukran-pravov-aspekti

Кропивко В. В. Технології впливу на громадську думку: політична рекламістика та пропаганда. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2021. Вип. 33. С. 97-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprfc_2021_33_20

Марків М. Правові основи розвитку і захисту прав іноземних та українських журналістів в Україні під час російської агресії. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2024. Випуск 54-55. С. 75-85. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/12149>

Марків М. Правові основи розвитку і захисту прав іноземних та українських журналістів в Україні під час російської агресії. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2024. Випуск 54-55. С. 75-85. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/12149>

Маруховський О.О. Етичні аспекти політичної журналістики як професійної діяльності. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4408/1/3.pdf>

Марченко В.Б. Поняття та правове забезпечення цифрової трансформації в Україні. Юридичний електронний журнал. 2019. №6. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2019/68.pdf

Методи збору інформації. Люди як джерело інформації. URL: <https://video.detector.media/lessons/metody-zboru-informaii-lyudy-yak-dzherelo-informacii-i24>

Мой Д., Ордольтф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика, том 62 / За загал. ред. В. Ф. Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Televiziyna_jurnalistyka_2019.pdf

Мудра І., Майхровська Ю. Види та жанри аудіоподкастів від ЗМІ. Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: журналістика. 2023. № 1(5). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/feb/29879/8.pdf>

Нечаєва-Юрійчук Н. Від гуманітарного інтервенціонізму до безпекової дилеми: політика путінського режиму стосовно Грузії й України 2008 - 2022 роки. Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. 2024. Том 14. С. 122-141.

Нечаєва-Юрійчук. Наталія. Європейські цінності vs homo soveticus: роль інформації у подоланні етнополітичних стереотипів (на прикладі українсько-польських відносин). *Sprawy Międzynarodowe*. Numer 1. Tom LXXI. 2018. - S. 273-276.

Нечаєва-Юрійчук Н. Вплив Революції Гідності на формування нових стандартів роботи медіа в Україні. Електоральні процеси в умовах кризи демократії: регіональні, національні та глобальні тенденції. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2018. С. 128-138.

Овсієнко Л.М. Історія журналістики. Навчальний посібник. URL: <https://surl.li/tszyxu>

Особливості української діджиталізації. URL: <https://uacrisis.org/uk/osoblyvosti-ukrayinskoyi-didzhytalizatsiyi>

Патрикаракос Дейвид. Війна у 140 знаках. #як соціальні медіа змінюють військовий конфлікт XXI століття. К.: Yakaboo publishing, 2019. 352 с.

Печоріна К. Як діджиталізація змінює українське телебачення та вже змінила американське. Детектор медіа. 2025. 6 квітня. URL: <https://detector.media/rinok/article/239745/2025-04-06-yak-dydzhytalizatsiya-zminyuie-ukrainske-telebachennya-ta-vzhe-zminylya-amerykanske/>

Померанцев Пітер. Це не пропаганда. Подорож на війну проти реальності. Київ, 2020. 288 с.

Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. Reporters Without Borders. International Secretariat, 2022. 151 p. URL: <https://safety.rsf.org/wp-content/uploads/2022/06/RSF-UKR.pdf>

Почепцов Георгій. Інформаційні війни: тенденції та шляхи розвитку. URL: <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/6479/2012-08-12-informatsiyni-viyny-tendentsii-ta-shlyakhy-rozvytku/>

Правові засади діяльності журналістів в Україні. Роз'яснення. Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0062323-11#Text>

Прімбс Штефан. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co / За загал. ред. В.Ф. Іванова, Пер. з нім. В. Климченко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 198 с.

Прохоренко А. Ресурси впливу політичного від облогу на стан політичної культури. Актуальні проблеми політики. 2022. Вип. 69. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/69_2022/13.pdf

Саймон Ф. 5 речей про майбутнє журналістики, які потрібно знати. URL: <https://ua.ejo-online.eu/4418/etyka-ta-yakist/5-trends-in-journalism>

Сільченко В. Підходи до трактування дефініції «цифрова трансформація». Економіка та суспільство. 2024. Випуск № 66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4656/4598>

Супрун Л.В. Основні стандарти подачі інформації журналістом. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2401>

Трачук Т. Специфіка застосування у ЗМІ технологій маніпулювання суспільною свідомістю. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки», 2022. № 18-19. С. 277–284. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.26.08.2022.46>

Тютюнник Л. Пропаганда як засіб маніпуляції в умовах війни. Вісник Національного університету оборони України. 2023. №6 (76). С.184–192. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/288547>

Український медіаландшафт 2022-2024. Зміни в медіа під час повномасштабного вторгнення : аналітичний звіт / Штурхецький. С., Погорелов О., Чернявський С. Томіленко С., Мороз В, Бідочко Л. К.: Центр вільної преси, 2024. 104 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Ukrainian_Media_Landscape_2022-2024_UA.pdf

Чи обмежувати свободу слова у воєнний час? – члени Національної ради взяли участь в онлайн-дискусії Центру демократії та верховенства права. Опубліковано 27.05.2022. URL: <https://www.nrada.gov.ua/chy-obmezhuvaty-svobodu-slova-u-voyennyi-chas-chleny-natsionalnoyi-rady-vzyaly-uchast-v-onlajn-dyskusiyyi-tsentru-demokratiyi-ta-verhovenstva-prava/>

Шевчук О.В. Політична маніпуляція: поняття, концепції, механізм реалізації. Актуальні проблеми політики. 2021. Вип.68. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/68_2021/15.pdf

Як можна протидіяти «фейковим новинам»? : Аналіз. – Київ: Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, 2019. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/YAK_prottydiaty_fake_news_2019.pdf

Як створити журналістський текст? URL: <https://www.goethe.de/prj/lek/uk/dos/yak.html>

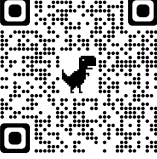
Яремчук С.С. Соціологія масової комунікації : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. 248 с. URL: <http://www.sociology.chnu.edu.ua/res//sociology/socmas.pdf>

Ясінська М. Польський досвід: театралізація політики та політизація театру. LB.ua. 24 вересня 2024. URL: https://lb.ua/culture/2024/09/24/636246_polskiy_dosvid_teatralizatsiya.html

Shekeriak-Kushka Yana. Ethical and Security Aspects of Data Analytics in Journalism: the Context of the Russian-Ukrainian War. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/13279>

The Data Journalism Handbook / edited by Liliana Bounegru, Lucy Chambers and Jonathan Gray. URL: <https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/datajournalismcom/handbooks/The-Data-Journalism-Handbook-1.pdf>

Інформаційні ресурси

	Академія української преси
	Інститут масової інформації
	Інтернет-видання «Детектор медіа»
	Deadline. Сервіс №1 для журналістів в Україні
	Сервіс для відслідковування активності пошукових запитів
	Сервіс створення зображень для онлайн матеріалів

	Суспільне Чернівці
	Українська правда
	Укрінформ

Контрольні питання

1. Обґрунтуйте предмет і завдання курсу "Політична журналістика".
2. Розкрийте сутність журналістики як сфери професійної діяльності.
3. Розкрийте зміст поняття "громадська думка" в контексті впливу на неї ЗМІ.
4. Яка роль мас-медіа у впливі на формування громадської думки?
5. В який спосіб інформаційний порядок денний впливає на громадську думку?
6. Які технології формування громадської думки засобами масової інформації ви знаєте?
7. Розкрийте основні етапи розвитку мас-медіа.
8. Розкрийте процес становлення та розвитку друкованих ЗМІ в Європі.
9. Охарактеризуйте етапи книгодрукування та історію перших друкованих ЗМІ в Україні.
10. Які етапи включає поява і розвиток радіомовлення, і як воно розвивалось в Україні?
11. Визначте основні види засобів масової інформації.
12. Визначте особливості розвитку телебачення в Україні.
13. Охарактеризуйте особливості друкованих засобів масової інформації.
14. Розкрийте основні виклики, які ставлять перед суспільством сучасні соціальні мережі.
15. Які особливості мультимедійних ЗМІ (інтернет) в порівнянні з іншими видами мас-медіа?
16. Визначте поняття соціальної комунікації та соціальної пам'яті.
17. Опишіть основні види комунікації та соціально-комунікативні інститути.
18. Що таке масова комунікація: визначення, суть, специфіку, види.

19. Визначте основні методи захисту інформаційного простору.
20. Які методи захисту інформаційного простору ви вважаєте найефективнішими?
21. Як ви розумієте поняття "інформаційна безпека держави" і її основні принципи?
22. Які нові загрози інформаційній безпеці ви бачите у глобалізованому світі?
23. Розкрийте особливості новинної журналістики.
24. Що таке журналістське розслідування і як воно впливає на політичний дискурс?
25. Що таке політичне інтерв'ю і які цілі воно переслідує?
26. Які особливості жанру інтерв'ю в політичній журналістиці?
27. Які етапи підготовки перед проведенням політичного інтерв'ю важливі для журналіста?
28. Як дослідити тему і підготуватися до запитань для політичного інтерв'ю?
29. Яким чином журналіст може створити сприятливу атмосферу для успішного інтерв'ю з політичними діячами?
30. Які практичні поради можна надати журналісту для підтримки позитивної взаємодії з інтерв'юованим?
31. Визначте особливості репортажу в контексті політичної журналістики.
32. Охарактеризуйте особливості основних жанрів інформаційної журналістики: новина, інтерв'ю, репортаж, журналістське розслідування.
33. Що таке "заголовок" і яке його значення в політичних новинах?
34. Які основні етапи підготовки і проведення політичного інтерв'ю?
35. Яким чином журналіст може забезпечити об'єктивність і баланс в політичному інтерв'ю?

36. Чому важливі аналіз і редактура політичного інтерв'ю перед публікацією?
37. Як визначається поняття "репортаж" в політичній журналістиці?
38. Які основні етапи створення політичного репортажу?
39. Яким чином репортер може забезпечити об'єктивність та достовірність політичного репортажу?
40. Які можуть бути труднощі при створенні політичного репортажу і як їх можна подолати?
41. Що таке журналістське розслідування і які цілі воно переслідує?
42. Які основні кроки проведення журналістського розслідування?
43. Яким чином журналіст може забезпечити достовірність і надійність отриманих даних у журналістському розслідуванні?
44. Які основні принципи структурування політичних новин на новинному порталі?
45. Яким чином повинен бути складений заголовок новини для захоплення уваги читача?
46. Як вибрати головну інформацію та позиціонувати її у першому абзаці новини?
47. Розкрийте особливості функціонування медіаринку в Україні.
48. Поясніть, що таке події у контексті мас-медіа і які їх види розрізняють?
49. Які механізми відбору і трансформації подій використовуються в засобах масової інформації?
50. Які основні критерії визначення актуальності новини?
51. Які види джерел інформації використовуються журналістами для отримання політичних новин?
52. Розкрийте психологічні засади та суспільний запит на політичне маніпулювання.
53. Які основні прийоми маніпулювання громадською думкою ви знаєте?

54. Поясніть, які особливості регулювання онлайн медіа в законодавстві України?
55. Обґрунтуйте роль розвитку мас-медіа в політичному житті.
56. Які політичні функції виконують мас-медіа?
57. Які політичні функції мас-медіа притаманні демократичним суспільствам?
58. Які політичні функції мас-медіа характерні для диктаторських держав?
59. Розкрийте діяльність органів державної влади України щодо забезпечення свободи слова.
60. Проаналізуйте політичну цензуру в Україні: періодизацію, особливості, шляхи подолання.
61. Розкрийте сутність свободи слова в Україні з нормативно-правового та практичного погляду.
62. Розкрийте сутність та типи пропаганди.
63. Проаналізуйте особливості сучасних світових та українських інформаційних агентств.
64. Які основні принципи журналістської етики важливі в політичній журналістиці?
65. Що означає поняття "об'єктивність" у журналістиці і як її досягти?
66. Які етичні виклики можуть виникати у політичній журналістиці і як їх можна вирішити?
67. Як регулюються етичні стандарти в журналістиці і яку роль відіграє саморегулювання в цьому процесі?
68. Які основні типи медіа в Україні і як вони впливають на медіаринок?
69. Які законодавчі рамки регулюють діяльність медіа в Україні?
70. Які основні проблеми та виклики існують у сфері медіаринку в Україні?
71. Як впливають політичні фактори на медіаринок в Україні і яка їх роль у формуванні медіаобличчя країни?
72. Які основні медіаорганізації працюють в Чернівцях і які їхні особливості?

73. Як впливають місцеві особливості і контекст на медіаринок в Чернівцях?
74. Які теми або проблеми є найбільш актуальними для медіа в Чернівцях?
75. Яка роль місцевих медіа у формуванні громадської думки та комунікації в Чернівцях?
76. Які основні правові норми регулюють роботу журналістів?
77. Які права та обов'язки мають журналісти згідно з законодавством?
78. Які обмеження і винятки існують щодо свободи слова та журналістської діяльності?
79. Які наслідки можуть виникнути за порушення законодавства журналістом?
80. Які механізми захисту прав журналістів існують у правовій системі?
81. Які особливості правового регулювання журналістської діяльності в онлайн-середовищі?
82. Які правові норми стосуються використання джерел інформації та цитування в журналістиці?
83. Як впливають міжнародні стандарти та конвенції на правове регулювання роботи журналістів в Україні?
84. Які є механізми саморегулювання і етичні кодекси в журналістській галузі?
85. Як правове регулювання роботи журналістів сприяє забезпеченню свободи преси і розвитку демократії?
86. Які основні функції виконує пресслужба в організаціях і як вона співпрацює з журналістами?
87. Які стратегії і тактики використовують пресслужби для ефективної комунікації з журналістами?
88. Як пресслужби готують та подають інформацію журналістам і як вони контролюють її поширення?
89. Які основні принципи ефективної взаємодії між пресслужбами та журналістами?
90. Які можуть бути конфлікти та виклики у взаємодії пресслужб з журналістами і як їх вирішувати?

Навчальне видання

Наталія Вікторівна **Нечаєва-Юрійчук**

ПОЛІТИЧНА ЖУРНАЛІСТИКА

Методичні рекомендації

Відповідальний за випуск ***Круглашов А.М.***

Технічне редагування та дизайн обкладинки

Чорасва Г.К.

Підписано до друку 02.06.2025. Формат 60х84/16.

Папір офсетний. Друк різнографічний. Умов.-друк. арк. 4,4.

Обл.-вид. арк. 4,7. Н-042.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету.

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.

